

Nedožité devadesátiny prof. MUDr. Jiřího Šonky, DrSc.

S III. interní klinikou VFN a s 1. lékařskou fakultou UK v Praze byla po desítky let spojována osobnost významného českého lékaře a vědce profesora MUDr. Jiřího Šonky, DrSc. Pan profesor Šonka byl opravdovým špičkovým odborníkem na endokrinologii, metabolická onemocnění i výživu současně. Tímto zaměřením plně nesl po celý život tradici svého učitele prof. Charváta. Prioritní výsledky získal např. v oblasti pentózového cyklu a dehydroepiandrosteronu, ale s odstupem téměř 6 let od úmrtí pana profesora je třeba konstatovat, že je připomínán především jako zakladatel oboru obezitologie.

Koncem roku 2010 uplynulo 90 let od narození profesora Šonky – narodil se 28. 12. 1920, vychodil obecnou francouzskou školu, poté studoval na francouzském reálném gymnáziu, které absolvoval v roce 1939. Za okupace pracoval rok v továrně na léčiva a poslední 3 roky války v patologickém ústavu prof. Šikla a na interně u Alžbětinek. Lékařskou fakultu dokončil již počátkem roku 1947 a po roce a půl praxe na chirurgickém a interním oddělení nemocnice v Mostě nastoupil 1. 7. 1948 na III. interní kliniku prof. Charváta. Té zůstal věrný až do svého definitivního odchodu do důchodu 31. 12. 1999. V složité době 50. let už se zdálo, že lidsky čistého a ko-

rektního asistenta Jiřího Šonku na nátlak strany prof. Charvát již neudrží. Orientace na nemoc z ozáření a armádou podporovaný výzkum mu umožnila zůstat, ale nemohl učit studenty. Za výzkum významu pentózového cyklu pro patofyziologii a terapii nemoci z ozáření byl v roce 1967 vyznamenán státní cenou. To již byl vědeckým pracovníkem Laboratoře pro endokrinologii a metabolismus, atestovaný v interně a habilitovaný (1966). V tématu habilitace se objevuje druhý celoživotní zájem prof. Šonky – obezita. Od vědecké práce v problematice energetického metabolismu, zvláště otázek adaptace na snížený příjem potravy, se dostal až k velmi praktickým aplikacím – zavedl pobytové režimy pro obézní spojené s redukční dietou, nejprve ve Zbirohu a pak dlouhá léta v Roudnici nad Labem. Navrhl nové, vědecky podložené režimy. Vybudoval a vedl na klinice obezitologickou ambulanci a v 90. letech minulého století podporoval osamostatnění České obezitologické společnosti, jejímž byl zvolen čestným předsedou. Do vysokého věku prakticky působil ve své ambulanci, kde jeho drobná, štíhlá, až asketická postava působila v kontrastu s obézními pacienty až komicky.

Vědecká práce prof. Šonky se promítla do řady publikací, z nichž je nutno

jmenovat především monografii „Pentózy“ a pak řadu velmi citovaných prací o dehydroepiandrosteronu, kterým se zabýval o dvě desetiletí dříve, než přišel jeho boom v 80. letech minulého století. Dosud významná je i jeho monografie o tomto hormonu. Přes ohromnou vědeckou práci však nebyl před rokem 1989 navržen na jmenování profesorem; toto řízení proběhlo až počátkem 90. let minulého století.

V prof. Šonkovi vzpomínáme na jednoho z představitelů vědeckého věhlasu klasické Charvátovy III. interní kliniky, který osobním příkladem dokázal, že je možné pracovat špičkově výzkumně a současně praktickou klinickou prací prospět velkému počtu nemocných.

*prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc., MBA
prim. MUDr. Petr Sucharda, CSc.
www.vfn.cz
e-mail: stepan.svacina@lf1.cuni.cz*